

Rozhovor, který vede ke změně

Základ kázání: **Lukáš 10:25-37**

1. čtení: Deuteronomium 6:1-9

Úvod: Důležité rozhovory

Milí bratři, milé sestry, milí přátelé v Kristu,

tak tomu se říká rozhovor s velkým R! Dnešní biblický text nám vypráví o dialogu, jehož výsledkem je změna života. Zákoník je jako vlak, který se neohroženě prohání po svých zajetých kolejích. Jako vlak, který si je jistý, že se mimo své koleje nikdy neocitne. A pak promluví s Ježíšem, který ho hned třikrát vykolejí – a to všechno v rámci jednoho krátkého rozhovoru.

Zastavte se, bratři a sestry, třeba doma, na chvíli a vzpomeňte si, kolik takových zlomových rozhovorů jste v životě zažili. Vraťte se k nim ve svých vzpomínkách. Já na takové rozmluvy, které mě vyhodily z mých zajetých kolejí a nasměrovaly trochu jiným směrem, vzpomínám často a s velikou vděčností. Ale to opravdu raději nechte až na doma...

I. Ježíš vykolejí toho, který myslí na sebe

Ted' se zaměříme na dnešní biblický text.

- ²⁵ *Tu vystoupil jeden zákoník a zkoušel ho: "Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?"*

Co je to vlastně za člověka? S jakým úmyslem za Ježíšem přichází? To není úplně jasné. Tento znalec Písma možná přišel zkoušet Pána Ježíše z věrouky. Možná ho chtěl zlomyslně nachytat na švestkách. Anebo si jen přál s ním promluvit a probrat životně důležitou otázku. A já se přikláním k této poslední možnosti: Že zákoníkova otázka je míněná smrtelně vážně. Že za tím jeho dotazem se neskrývá žádná snaha druhého člověka přechytračit, či ukázat na jeho nedostatky ve vzdělání, povyšovat se nad něj. To je žel dost častý jev: Že když spolu lidé diskutují, pak chtějí být výřečnější, chytřejší, touží vystavit své myšlenky, názory a zkušenosti na odív – a přitom zastínit ty druhé.

Jistě, zákoník má nějakou teorii o tom, jak lze dosáhnout věčného života. A tuto svou teorii nejspíš chce konfrontovat s názory tehdy již známého učitele. Takže ještě jednou:

- *Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?*

Co z této otázky vlastně slyšíme? Že tazatel je zaměřený na sebe. Myslí na sebe. Má starost o sebe. Chce to nejlepší pro sebe. Jde mu o život v budoucím věku. O život v Božím království. V něm chce být. Nechce stát mimo, až se jednou Bůh ujme vlády. A na tom jistě není nic špatného.

Ovšem někdy tato naše starost o sebe sama, o svou vlastní spásu, přebíjí, zakrývá a zastiňuje naši starost o druhé lidi. Neskrývá se v tom nakonec veliká porce sebelásky, když se staráme jen o svou záchranu? Není to konec konců sobectví oblečené do náboženského hávu? Vždyť si všimněte: Zákoník se neptá po spáse světa. On se neptá po záchraně jeho blízkých. On se ani neptá, čím by nejvíc ve svém životě potěšil Hospodina. On se ptá na sebe.

A přesně toto jeho základní sobecké zaměření se mu Ježíš snaží vytlouct z hlavy. *Nemysli na sebe, člověče. Mysli na Boha. A mysli na druhé lidi.*

- ²⁶ *Ježíš mu odpověděl: "Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?"*

Oba dva se zřejmě shodnou na tom, co je pro ně závazné. Mojžíšův zákon. Hospodinův zákon, který tvoří pevný základ jejich společného rozhovoru, protože jeho autoritu oba uznávají. Z něj vyčtou, z něj vytáhnou odpověď na tuto důležitou otázku. Ježíše a zákoníka tedy spojuje jistá vášeň k Písmu, láska k Božímu slovu. Díky tomu jsou schopni spolu diskutovat.

No, zákoník se ukáže jako člověk hodný svého pojmenování. Okamžitě se vytasí s dvěma verši Mojžíšova zákona: Z knih Deuteronomium (Dt 6:5) a Leviticus (Lv 19:18).

- ²⁷ *On mu řekl: "Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí" a "miluj svého bližního jako sám sebe".* ²⁸ *Ježíš mu řekl: "Správně jsi odpověděl. To čin a budeš živ."*

Tedy: *Chceš být spasen? Chceš mít místo v Božím přicházejícím království? Nebo jinak řečeno: Toužíš po tom, aby tvůj život měl smysl? Abys nežil nadarmo, zbytečně a marně? Tak se přestaň zabývat sám sebou! Žij pro Hospodina, svého Boha. Hospodina miluj nejvíce, jemu služ, jeho chval, o něm přemýšlej, s ním mluv a podle jeho slova žij. A druhé lidi miluj stejně horlivě, jako miluješ sebe sama.*

Bratři a sestry, tento text je notoricky známý. *Dvojpříkázání lásky*, které každý konfirmand v našem sboru musí umět nazpaměť. Kdyby všechno zapomněl, toto by měl znát po celý svůj život. A přesto: Jak nás tento text neustále znejišťuje! Pokaždé nás dokáže spolehlivě vykolejit, protože ukazuje na naše sobectví. Je to revoluční text. Obrací naruby naše základní životní nastavení. Vlastně nás upozorňuje, že do cíle nedojdeme, pokud budeme milovat jen sami sebe. Že smysl života nenalezneme, pokud se budeme starat jen sami o sebe. Cestou spásy kráčíš, človče, jen tehdy, když miluješ Boha a své bližní. A sebe také, ale ne víc, než lidi kolem sebe. A pozor: Ne jen teoreticky. Ne jen tím, že se naučíš pár klíčových veršů z Bible nazpaměť. Teoretická láska je houby láska. Milovat Boha a své bližní je potřeba zcela konkrétně a prakticky. Proto Ježíš zdůrazňuje:

- **"Správně jsi odpověděl. To čiň a budeš živ."**

Zkusme to domyslet, bratři a sestry. Pán Ježíš nás vlastně chce povzbudit, abychom žili jako on sám. Ježíš Kristus je totiž příkladem nesobecké lásky. A proto ho tak milujeme. Proto je naším největším vzorem. Protože byl zaměřen na Boha a na bližní kolem sebe. A to prokázal i v té nejtěžší chvíli, když ho pověsili na kříž, kde nakonec zemřel.

II. Ježíš vykolejí toho, který má rád hlavně své nejbližší

Možná vás už napadlo: *Nejsme zase takoví sobci, za jaké nás máš, bratře faráři.* Vždyť třeba dnešní křest je příkladem faktu, že máme rádi druhé lidi. Dva mladí lidé se rozhodnou mít dítě, které jim ubere sil, přidá mnoho starostí, bude je stát kupu peněz. A nechají ho pokřtít, protože pro něj chtějí to nejlepší. Ne pro sebe, ale pro toho malého. Aby prožil správný život. Aby mu Bůh žehnal. Aby při něm Hospodin stál. Aby to byl dobrý člověk, který svůj život nepromarní.

To je jistě pravda. Na druhé lidi myslíme. Pro druhé lidi žijeme. Záleží nám na nich, pomáháme jim, přejeme jim dobro. A to určitě dělal i ten zákoník. Vždyť právě z toho důvodu se Ježíše ptá:

- **"A kdo je můj bližní?"**

Tou otázkou se chce ospravedlnit. Chce se ujistit, že naplňuje Mojžíšův zákon, když se stará o svou rodinu. Že má podíl na věčném životě, protože pomáhá svým přátelům a stejně smýšlejícím lidem. Chce se ubezpečit, že plní příkázání *milovat bližního svého* tím, že má rád své nejbližší.

A tím nahrál Pánu Ježíši na smeč! *Když ses zeptal, človče, dostaneš odpověď. Kdo se moc ptá, moc se dozví, že?* Tady přichází na řadu to druhé vykolejení. Ježíš totiž svým vyprávěním donutí zákoníka uznat, že jeho rodina a jeho přátelé nejsou jeho jediní bližní, které by měl milovat. Že úplně každý člověk na celém světě je naším bližním, kterého jsme povinni milovat.

Nechci se dnes dopodrobna zabývat výkladem tohoto známého podobenství o milosrdném Samařanu. Jen se lehce dotknu několika jeho míst.

Kdo v tom příběhu potřebuje pomoci, bratři a sestry? Jak se jmenuje? Odkud pochází? Jakého je vyznání? Jakou barvu pleti má? Z jaké je společnosti? Jakého je politického přesvědčení? Jaké oblečení nosí? Co za jídlo jí? A jakou má minulost? Nevíme o něm vůbec nic. A to je vypravěčova strategie. Ježíš říká:

- ***Jeden člověk šel z Jeruzaléma do Jericha a padl do rukou lupičů; ti jej obrali, zbili a nechali tam ležet polomrtvého.***

Je to *jeden člověk*, který potřebuje pomoc. *Nějaký člověk...* Pán Ježíš nám o něm záměrně neříká vůbec nic. Proč? Protože kdyby nám o něm něco řekl, pak už bychom si ho zaškatulkovali. A začali bychom se rozhodovat, zda je nám ten člověk blízký, či vzdálený. Zda je nám sympatický, či nesympatický.

Jmenuje se Pavlinec, Sťahel, Majtán, Chrenčík, nebo Novák? Patří do naší rodiny? Je to Moravák, nebo alespoň Čech? A když ne, je to alespoň obyvatel západního civilizovaného světa?

Co když se nakonec jmenuje Alexej, Zoltán, nebo Mohamed? Co když má tmavou pleť? Co když volí komunisty, nebo je to naopak pravičák jak poleno? Co když to byl volič Miloše Zemana? A co když Zemana a Babiše vůbec nemá rád? Co když je to muslim? Co když se jeho rodiče s mými rodiči neměli rádi? Co když si v minulosti odpykával nějaký trest? Co když není heterosexuál? Co když je to feťák?

Ať už je, čím je... Je to podle Ježíše: *Jeden člověk*. A když člověk, pak obraz Boží. A když obraz Boží, pak ten, kterého Bůh miluje a kterému my dlužíme tu samou lásku.

Přiznávám, že jsem se víckrát v poslední době musel chytit za nos. Teoreticky miluji všechny lidi. Teoreticky považuji všechny lidi za své bližní. A pak se setkám s člověkem, kterého nechápu, kterému z nějakého důvodu nemůžu přijít na jméno, který mě prostě štve a vytáčí, kterého bych už raději nikdy znovu nepotkal. A láska k bližnímu jde najednou k šípku. A já si uvědomuji, že jako křesťan selhávám. A necítím se z toho zrovna odvázaný.

Ale to je nakonec dobře. Protože příkaz milovat bližního svého jako sebe samého jsme od Krista nedostali proto, abychom to jednou vyslechli, jednou splnili a odškrtnli jako lehoučkový domácí úkol, tedy abychom měli jednou provždy hotovo. Ježíš schválně dvakrát říká: *To čiň*. Ne: *Učiň*. Ne: *Udělej*. Ale: *To čiň stále*. *To dělej pořád*. *Tak zkrátka žij*. To je trvalá výzva, která na nás nejsilněji dolehne tehdy, když se ocitneme v blízkosti člověka, kterého z nějakého důvodu nemusíme.

III. Ježíš vykolejí toho, který si nechce brát dobrý příklad z lidí, kteří mu nevoní

Bratři a sestry, v dnešním příběhu došlo ještě k jednomu vykolejení. Pán Ježíš schválně dává zákoníkovi za příklad Samařana. Ne kněze, ani levitu, s čímž by se zákoník rychle srovnal. Ale Samařana, kterého tento znalec Písma jistě nemá v oblibě. Člověka jiného vyznání, jiné víry, s kterým ho pojí akorát staletí svárů a bojů. Prašivého Samařana, něco mezi židem a pohanem.

A nakonec Pán Ježíš toho zbožného zákoníka donutí říct, že Samařan se zachoval nejlépe. Že on jediný jednal jako skutečný bližní, když tomu umírajícímu člověku pomohl. Zatímco lupiči z toho chudáka učinili polomrtvého člověka... Zatímco kněz s levitou se mu z lásky k sobě obloukem vyhnuli, a tak ho málem dorazili... Samařan, pohnut milosrdenstvím, vynaložil své síly a své prostředky k tomu, aby tomu člověku zachránil život.

- ³⁶ *Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče?"*

A zákoník jen procedí mezi zuby:

- *"Ten, který prokázal milosrdenství." Ježíš mu řekl: "Jdi a jednej také tak."*

Tedy: *Jednej jako ten Samařan*. Jednej podle dobrého příkladu člověka, s kterým bys nezasedl za jeden stůl, kterému bys nedal svou dceru za manželku, s kterým bys nešel do kina ani na fotbal, vedle kterého bys nechtěl sedět v kostele, s kterým bys nechtěl spolupracovat v práci, který je trvalou výzvou tvé lásky k bližním. Podle jeho příkladu jednej!

Bratři a sestry, oči dokořán! Když narazíme na dobrý životní příklad u druhých lidí, inspirujme se jím – byť by se jednalo o člověka, vůči kterému máme tisíce výhrad. Láska, milosrdenství a dobro, tyto hodnoty totiž nemají jen bílou barvu, nemluví jen česky, nechodí jen do evangelického kostela. Lásku, milosrdenství a dobro nalezněš, člověče, nakonec i tam, kde bys je nikdy dobrovolně nehledal. Jen měj oči a srdce dokořán.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, tvá slova, a tím víc tvůj životní příklad, jsou pro nás trvalou výzvou. Výzvou k lásce vůči Bohu a vůči všem lidem kolem nás. Svým Duchem nás, Kriste, podepírej, abychom žili v lásce především s těmi, kteří nás nejvíce potřebují. Amen.*